

Dosentti Jouni Luukkainen
Puheenjohtaja, Pääkaupunkiseudun ateistit ry
Wallininkuja 2 C 53
00530 Helsinki

PÄÄTÖS KANTELUUN

1 KANTELU

Jouni Luukkainen on kirjoittanut kolme kirjoitusta eduskunnan oikeusasiamiehelle.

Luukkainen arvostelee ensimmäisessä kirjoituksessaan 9.2.2009 (dnro 460/4/09) **Rauman kaupungin opetustointa**. Hän toteaa, että kaupungin kasvatus- ja opetuslautakunta on johtanut jo vuosien ajan harhaan ev.lut. valtakirkkoon kuulumattomien oppilaiden huoltajia. Kirjoituksen mukaan on hyvin suurena vaarana, että erityisesti mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumattomia oppilaita on tämän virheen vuoksi joutunut uskonnonopetukseen, joka silloin on ollut heille suureksi haitaksi.

Luukkainen viittaa kirjoituksessaan kaupungin kasvatus- ja opetuslautakunnan kuulutukseen 15.1.2009, joka koskee uusien oppilaiden ilmoittautumista ja kouluun tutustumista sekä uskonnonopetuksen järjestämistä. Kuulutus on kantelukirjoituksen liitteenä. Kirjoituksen mukaan Rauman kaupungin tiedote puhuu aikaisemmin voimassa olleen vanhan uskonnonvapauslain ja aikaisemmin voimassa olleen peruskoululain mukaisesti koulun yleisestä uskonnonopetuksesta, tästä vapauttamisesta huoltajan ilmoituksella, uskontokunnista sekä koulukohtaisesta kolmen säännöstä.

Kirjoittaja pitää Rauman kaupungin opetustoimen toimintaa virheellisenä siksi, että opetustoimi ei ole ottanut huomioon muuttuneita lakeja ja niiden muuttuneita tulkintoja. Virheellinen tila on kirjoittajan mukaan jatkunut vuosia. Rehtorit ovat kirjoittajan mukaan menettelleet väärin, mahdollisesti tehneet virkavirheen, vapauttaessaan huoltajan ilmoituksesta oppilaita uskonnonopetuksesta 1.8.2003 jälkeen ja ilmoittaessaan asiasta kasvatus- ja opetuslautakunnalle. Sellaista valtaa rehtoreilla ei ole kirjoittajan mukaan ja sellaista valtaa osoittaessaan rehtorit ovat pelotelleet muiden oppilaiden huoltajia ja johtaneet heitä harhaan.

Virheen korjaaminen vaatii kantelukirjoituksen mukaan kaikki Rauman kaupungin perusopetuksen luokka-asteet kattavan kyselyn järjestämistä. Rauman kaupunki on kirjoituksen mukaan loukannut perustuslain 11 §:n takaamaa uskonnon- ja omantunnonvapautta, koska kaupunki ei ole ottanut erityisesti uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomien oppilaiden asiaa kunnolla hoitaakseen. Ollessaan näiden oppilaiden suhteen ev.lut. uskonnonopetuksen puolella kaupunki on loukannut perustuslain 6 §:n takaamaa ihmisten yhdenvertaisuutta lain edessä.

Kantelija vaatii, että oikeusasiamies saattaa Rauman kaupungin opetustoimen asianomaiset virkamiehet, kuten koulujen rehtorit virkavirheestä vastuuseen. Rauman kaupungille on kantelijan mukaan huomautettava, että sen katsomusaineopetusjärjestelyt eivät ole nyt laillisella pohjalla. Kantelija toivoo, että oikeusasiamies asettuu tukemaan kirjoituksessa vaadittua kaikki perusopetuksen luokka-asteet kattavaa kyselyä asioiden korjaamiseksi. Kantelija toivoo myös oikeusasiamiehen tukea esittämäänsä perusopetuslain selventämisestä, jota hän oli esittänyt aikaisemmin tekemänsä kantelun (dnro 1066/4/06) yhteydessä.

Kantelukirjoituksessaan 12.2.2009 (dnro 515/4/09) kantelija arvostelee **Seinäjoen kaupungin opetustoiminta**. Hän viittaa kaupungin opetustoimen tiedotteeseen uusien oppilaiden huoltajille uskonnon- ja elämänselviytiedon opetuksesta 1.8.2003 kumotun vanhan uskonnonvapauslain ja perusopetuslain em. ajankohtana kumotun 13 §:n mukaisesti. Luukkainen toteaa, että Seinäjoen kaupunki on vuosien ajan johtanut harhaan ev.lut. kirkkoon kuulumattomien oppilaiden huoltajia. Hän on liittänyt kirjoitukseensa Seinäjoen kaupungin opetustoimen julkaiseman ilmoittautumislomakkeen.

Kantelija toteaa, että lomakkeen käytäntö on edelleen 31.7.2003 saakka voimassa olleiden vanhan uskonnonvapauslain sekä perusopetuslain 13 §:n mukainen. Lomake ei ota huomioon perusopetuslain 1.8.2003 voimaan tulleen 13 §:n uutta ajattelutapaa. Virheellinen tila Seinäjoen kaupungin opetustoimessa on jatkunut vuosia. Rehtorit ovat kirjoittajan mielestä menetelleet väärin, mahdollisesti tehneet virkavirheen, käyttäessään vanhentunutta lomaketta. Kirjoituksen mukaan virheen korjaaminen vaatii kaikki perusopetusluokka-asteet kattavan kyselyn.

Kantelija katsoo, että Seinäjoen kaupungin opetustoimi on toiminut lain ja sen tulkintoja vastaan ja että asianomaiset virkamiehet, kuten koulujen rehtorit on saatettava virkavirheestä vastuuseen. Seinäjoen kaupungille on huomautettava kirjoittajan mukaan, että sen katsomusaineopetusjärjestelyt eivät ole nyt laillisella pohjalla.

Kantelija toivoo oikeusasiamiehen asettuvan tukemaan hänen vaatimaansa perusopetuksen luokka-asteet kattavaa kyselyä. Hän toivoo myös oikeusasiamiehen kannattavan hänen esittämäänsä perusopetuslain selventämistä koskevaa kannanottoa, jota hän esitti kantelukirjoituksessaan (dnro 1066/4/06) yhteydessä.

Kantelukirjoituksessaan 16.2.2009 (dnro 582/4/09) kantelija arvostelee **Länsi-Suomen lääninhallitusta**.

Kantelija viittaa Opetushallituksen 6.6.2003 ja 28.2.2006 julkaisemiin tiedotteisiin perusopetuslain muutoksen vaikutuksista uskonnon- ja elämäntutkimustiedon opetukseen ja koulun toimintaan. Tiedotteet oli osoitettu perusopetuksen järjestäjille ja perusopetusta antaville kouluille, mutta lähetetty myös tiedoksi lääninhallituksille. Lääninhallitus tietää kirjoituksen mukaan, mitä sen pitäisi valvoa. Kantelija kokee, että Länsi-Suomen lääninhallitus on laiminlyönyt valvontatehtävänsä suhteessaan Rauman ja Seinäjoen kaupunkien opetustoimia.

Kantelija pyytää oikeusasiamiestä moittimaan Länsi-Suomen lääninhallitusta siitä, että se ei ole muun muassa lomakkeiden tasolla valvonut uskonnon ja elämäntutkimustiedon opetuksen järjestelyä lainsäädännön 1.8.2003 ajattelutavan uudistuttua.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Länsi-Suomen lääninhallituksen lausunto ja selvitys 24.9.2009. Asiakirjoihin sisältyi jäljennös Rauman kaupungin kasvatus- ja opetuslautakunnan pöytäkirjasta 18.8.2009 ja jäljennös Seinäjoen kaupungin koulutuslautakunnan pöytäkirjasta 29.6.2009.

Kantelija antoi 5.11.2009 vastineensa selvitysten sekä lausunnon johdosta.

3 RATKAISU

3.1 Selvitys

3.1.1 Rauman kaupungin kasvatus- ja opetuslautakunta

Kasvatus- ja opetuslautakunta myöntää antamassaan selvityksessä, että kouluun ilmoittautumisen yhteydessä annettavassa tiedotteessa oli valitettavasti virhe, jonka johdosta siihen oli päässyt vanhaa uskonnon- ja elämäntutkimustiedon opettamista koskevaa tekstiä. Kasvatus- ja opetustoimen käytännön toimenpiteet uskonnon- ja elämäntutkimustiedon opetuksessa ovat kuitenkin lautakunnan mukaan täysin nykyisen lainsäädännön mukaisia.

Selvityksen mukaan Raumalla uusien oppilaiden ilmoittautuminen ensimmäiselle luokalle tapahtui 28.1.2009. Samassa yhteydessä huoltajilta tiedusteltiin nykyisen lainsäädännön mukaisesti uskonnon ja elämäntutkimustiedon opetuksesta. Kaupungin kasvatus- ja opetuslautakunta katsoo, että tiedotteessa ollut virhe on korjattu kouluun ilmoittautumisen yhteydessä.

Kasvatus- ja opetuslautakunta toteaa selvityksessään, että kantelussa vaadittuun virkamiehien ja rehtorien virkavirheestä vastuuseen asettamiseen ei ole perusteita, koska tiedotteessa oleva virhe on havaittu ja asia on korjattu kouluun ilmoittautumisen yhteydessä. Jatkossa uskonnon- ja elämäkatsomustiedon opetusta koskevat tiedot tulevat olemaan oikein uusien tiedotteiden osalta.

3.1.2

Seinäjoen kaupungin koulutuslautakunta

Koulutuslautakunnan selvityksen mukaan perusopetuksen järjestäjän tulee koulun käytännön toimintaa suunnitellessaan tietää oppilaiden huoltajien valinnat, jotta katsomusaineidenkin opetus voidaan suunnitella oppilaan kannalta mahdollisimman toimivaksi. Opetuksen käytännön järjestelyjen vuoksi koulutuksen järjestäjän tulee tietää selvityksen mukaan asianomaisten perheiden todellinen tahtotilanne asiassa.

Seinäjoella elämäkatsomustiedon opiskelijoita on kaupungin antaman selvityksen mukaan vähän. Menneiltä vuosilta on kokemuksia myös siitä, että keväällä ollaan menossa elämäkatsomustiedon opetukseen, mutta syksyllä on tultu toisiin ajatuksiin. Tästä on ollut seurauksena, että jo käynnistymään ehtinyttä ryhmää on jouduttu viemään eteenpäin kahdellakin oppilaalla. Näistä käytännön syistä johtuen elämäkatsomustiedon opetuksen osalta on päädytty siihen, että ilmoittautumislomakkeessa on ollut elämäkatsomustiedon osalta vanhempien esitys elämäkatsomustiedon opetuksesta. Tärkeää on, että siihen myös sitouduttaisiin, kun tarvittavat opetusjärjestelyt on tehty.

Kouluun ilmoittautumislomaketta kehitetään koulutuslautakunnan antaman selvityksen mukaan kuitenkin siten, että uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomien oppilaiden tulee ilmoittaa valinnastaan vain silloin, kun heidän lapsensa osallistuvat enemmistön uskonnon opetukseen.

3.1.3

Länsi-Suomen lääninhallitus

Lääninhallitus viittaa Rauman kaupungin antamaan selvitykseen, jonka mukaan inhimillisen virheen vuoksi kouluun ilmoittautumisen yhteydessä annettavan tiedotteeseen pääsi vanhaa uskonnon- ja elämäkatsomustiedon opettamista koskevaa tekstiä. Lääninhallituksen käsityksen mukaan kaupungin 15.1.2009 antama tiedote on ollut kantelussa kerrotulla tavalla lainvastainen.

Seinäjoen kaupungin koulutuslautakunnan selvityksestä käy lääninhallituksen lausunnon mukaan ilmi, että kaupunki kehittää ilmoittautumislomaketta siten, että uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomien oppilaiden huoltajien tulee ilmoittaa valinnastaan vain silloin, kun haluavat lapsensa osallistuvan enemmistön uskonnonopetukseen.

Lääninhallitus yhtyy kantelijan käsitykseen siinä, että Seinäjoen kaupungin käyttämä ilmoittautumislomake kouluun ei ole lainmukainen, koska siinä on maininta, että uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumattomille tai muuhun kuin evankelis-luterilaiseen tai ortodoksikirkkoon kuuluvalla lapsella järjestetään elämäkatsomustiedon tai oman uskontokunnan mukaista uskonnonopetusta vain, jos huoltaja tekee asiasta esityksen. Muussa tapauksessa lapselle opetetaan lomakkeen mukaan evankelis-luterilaista uskontoa.

Lääninhallituksen käsityksen mukaan oppilaan sijoittaminen automaattisesti evankelis-luterilaiseen uskonnon opetukseen on vastoin lakia. Nykyinen lainsäädäntö lähtee siitä, kuten kantelijakin on todennut, että uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumaton osallistuu elämäkatsomustiedon opetukseen. Koulutuksen järjestäjän ei sen vuoksi tule tiedustella, haluaako uskontokuntiin kuulumaton osallistua elämäkatsomustiedon opetukseen, vaan uskonnon opetus ja elämäkatsomustiedon opetus on järjestettävä sen mukaisesti, mitä huoltajat ovat ilmoituslomakkeessa ilmoittaneet oppilaan uskontokunnasta tai uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomuudesta. Huoltajan pyyntöä voidaan lääninhallituksen mukaan edellyttää vain silloin, kun muuhun kuin evankelis-luterilaiseen tai ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluvalla oppilaalla halutaan järjestää hänen oman uskontokuntansa mukaista opetusta tai kun uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluva oppilas haluaa osallistua elämäkatsomustiedon opetukseen.

Mitä tulee siihen Seinäjoen kaupungin selvityksessä kerrottuun seikkaan, että elämäkatsomustiedon opetukseen ilmoittautuneet oppilaat eivät jatkakaan opiskeluaan kevätlukukaudella elämäkatsomustiedon ryhmässä, lääninhallitus toteaa, että uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomilla on paitsi oikeus myös velvollisuus osallistua elämäkatsomustiedon opetukseen, jos kunta sitä järjestää. Perusopetuslain 13 §:n 5 momentin mukaan uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomille järjestetään elämäkatsomustiedon opetusta. Vaikka kunnalla siis on velvollisuus järjestää elämäkatsomustiedon opetusta vain, jos opetukseen oikeutettuja oppilaita on vähintään kolme, ei siitä voida tehdä johtopäätöstä, että uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomilla olisi oikeus olla osallistumatta elämäkatsomustiedon opetukseen, kun kunta sitä järjestää. Oppilaalla on lääninhallituksen mukaan perusopetuslain 35 §:n nojalla velvollisuus osallistua kunnan järjestämään oman uskontokuntansa mukaiseen uskonnonopetukseen tai elämäkatsomustiedon opetukseen, elleivät hänen huoltajansa ole ilmoittaneet perusopetuslain 13 §:n 1, 4, 5 tai 6 momentissa tarkoitetulla tavalla opetuksen järjestämisestä toisin.

Lääninhallitus toteaa oikeusasiamiehelle antamassaan lausunnossa, että sillä ei ole voimassa olevan lainsäädännön nojalla yleistä toimivaltaa puuttua kunnan koulutoimen toimintaan eikä se siten katso laiminlyöneensä kunnan opetustoimen valvontaa uskonnon opetuksen osalta. Voimassa olevassa lainsäädännössä valtion opetushallintoviranomaisen toimivalta on tarkoin rajattu laissa mainittuihin tehtäviin. Näin ollen sen enempää Opetushallitus kuin lääninhallitukseen eivätkä voi antaa kunnan opetustointia koskevia juridisesti sitovia ohjeita, lukuun ottamatta Opetushallituksen oikeutta laatia opetussuunnitelman perusteet, jotka annetaan Opetushallituksen määräyksenä.

Lääninhallituksen lainvalvonta perustuu lääninhallituksen lausunnon mukaan kuntalain 8 §:ään, jonka nojalla lääninhallitus voi kantelun perusteella tutkia, onko kunta menetellyt voimassa olevan lainsäädännön mukaan. Länsi-Suomen lääninhallitukselle ei ole Rauman tai Seinäjoen uskonnonopetuksesta tai siitä tiedottamisesta aikaisemmin kanneltu, joten lääninhallitus ei ole lausuntonsa mukaan voinut asiaan puuttua.

3.1.4 Kantelijan vastine

Kantelija toteaa vastineessaan Rauman kaupungin osalta, että se todennäköisyys, että olisi tapahtunut inhimillinen virhe on niin pieni, että kyseessä on päinvastoin tahallinen piittaamattomuus evankelisluterilaisen uskonnonopetuksen hyväksi.

Kantelija viittaa Rauman kaupungin väitteeseen, jonka mukaan tiedotteessa ollut virhe on korjattu kouluun ilmoittautumisen yhteydessä. Kantelija toteaa, että mitään korjattua tiedotetta ei ole ollut olemassa. Mitään takeita ei silloin ole siitä, että tiedotteen virheellinen menettely olisi ainakaan oikealla tavalla korjattu kouluun ilmoittautumisen yhteydessä.

Seinäjoen kaupungin osalta kantelija toteaa muun muassa, että kaupungin selvityksen lausuma, että Seinäjoen opetustoimi pitää tärkeänä, että huoltajille ilmoitetaan valinnan mahdollisuudet silloin, kun niitä on, on tarkoituksellisen erehdyttävä, sillä yhtä vähän kuin ortodoksiseen kirkkoon kuuluvan oppilaan huoltajille tarvitsee mainostaa enemmistön uskonnon opetusta, sitä tarvitsee mainostaa uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattoman oppilaan huoltajille. Kantelija katsoo, että kaupungin käytössä tähän saakka ollut lomake on ohjailnut uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomia oppilaita enemmistön uskonnon opetukseen.

Länsi-Suomen lääninhallituksen osalta kantelija myöntää vastineessaan erehtyneensä kuvitellessaan, että lääninhallituksella olisi oikeus ja velvollisuus puuttua omatoimisesti kuntien opetusasioihin edes niin yleisellä tasolla kuin on uskonnonopetuksen ja elämäntutkimustiedon opetuksen järjestämisestä koskevien tiedotteiden ja lomakkeiden lainmukaisuus. Kantelija toteaa, että hänen kantelunsa Länsi-Suomen lääninhallituksesta kääntyy siten koskemaan sitä lääninhallituksen toimintaa kaupunkien suhteen, joka ilmenee lääninhallituksen lausunnosta.

3.5 Lainsäädäntö

Kantelija ilmoittaa luopuvansa Länsi-Suomen lääninhallituksesta tekemästään kantelusta siltä osin, kun kantelu koski hänen kuvittelemaansa lääninhallituksen oikeutta ja velvollisuutta toimia oma-aloitteisesti. Hän toivoo oikeusasiamiehen puuttuvan siihen tapaan, jolla lääninhallitus on hankkinut selvityksiä ja esittänyt kantojaan.

Suomen perustuslain(731/1999) 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Hallintolain (2003/434) 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin.

Perusopetuslain (628/1998) 13 §:n mukaan perusopetuksen järjestäjän tulee järjestää oppilaiden enemmistön uskonnonmukaista uskonnonopetusta. Opetus järjestetään tällöin sen mukaan, mihin uskonnolliseen yhdyskuntaan oppilaiden enemmistö kuuluu. Tähän uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvat oppilaat osallistuvat oman uskontonsa opetukseen. Oppilas, joka ei kuulu tähän uskonnolliseen yhdyskuntaan, voi huoltajan ilmoitettua asiasta perusopetuksen järjestäjälle osallistua mainittuun uskonnon opetukseen.

Vähintään kolmelle evankelis-luterilaiseen kirkkoon tai vähintään kolmelle ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluvalle oppilaalle, jotka eivät osallistu 1 momentissa tarkoitettuun uskonnon opetukseen, järjestetään heidän oman uskontonsa opetusta.

Muuhun kuin 2 momentissa mainittuihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvalla vähintään kolmelle oppilaalle, jotka eivät osallistu 1 momentissa tarkoitettuun uskonnon opetukseen, järjestetään heidän oman uskontonsa opetusta, jos heidän huoltajansa sitä pyytävät.

Jos oppilas kuuluu useampaan kuin yhteen uskonnolliseen yhdyskuntaan, oppilaan huoltaja päättää, minkä uskonnon opetukseen oppilas osallistuu.

Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomalle oppilaalle, joka ei osallistu 1 momentissa tarkoitettuun uskonnon opetukseen, opetetaan elämäntietoa. Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvalle oppilaalle, jolle ei järjestetä hänen oman uskontonsa opetusta, opetetaan huoltajan pyynnöstä elämäntietoa. Perusopetuksen järjestäjän tulee järjestää elämäntietouden opetusta, jos opetukseen oikeutettuja oppilaita on vähintään kolme.

Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumaton oppilas voi huoltajan pyynnöstä osallistua myös sellaiseen perusopetuksen järjestäjän järjestämään uskonnon opetukseen, joka oppilaan saaman kasvatuksen ja kulttuuritaustan perusteella ilmeisesti vastaa hänen uskonnollista katsomustaan.

Perusopetuslain 35 §:n mukaan oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta.

Lääninhallituslain (22/1997) 2 §:n 2 momentin mukaan lääninhallitus hoitaa, sen mukaan kun erikseen säädetään, oikeushallintoon, pelastus- ja poliisihallintoon, opetus- ja kulttuurihallintoon sekä liikunta- ja nuorisotoimeen, maa- ja metsätaloushallintoon, liikennehallintoon, kuluttaja-, kilpailu- ja elintarvikehallintoon sekä sosiaali- ja terveystieteiden hallintoon liittyviä tehtäviä. Lääninhallitus arvioi asianomaisten ministeriöiden ohjauksessa alueellisen toimialansa peruspalveluja. Lääninhallitus sovittaa yhteen valmiuslaissa tarkoitettua poikkeusoloihin varautumista huolehtimalla sen edellyttämän yhteistoiminnan järjestämisestä läänissä.

Lääninhallituslaki kumottiin 1.1.2010 alkaen. Samasta ajankohdasta tuli voimaan aluehallinnon uudistamista koskeva lainsäädäntö. Tällä lainsäädännöllä perustettiin uudet aluehallintoviranomaiset.

Kuntalain (365/1995) 8 §:n 2 momentin mukaan lääninhallitus voi kantelun johdosta tutkia, onko kunta toiminut voimassa olevien lakien mukaan.

3.6 Arvostelu

Rauman kaupungin menettely

Totean, että Rauman kaupunki on antamassaan selvityksessä ilmoittanut, että kouluun ilmoittautumisen yhteydessä annettavan tiedotteen mukaan on virheen vuoksi päässyt vanhaa uskonnon ja elämäntutkimustiedon opettamista koskevaa tekstiä. Länsi-Suomen lääninhallitus on asiassa antamassaan lausunnossaan katsonut Rauman kaupungin 15.1.2009 antamaa tiedotetta kantelussa kerrotulla tavalla lainvastaiseksi. Yhdyn tähän käsitykseen.

Kaupunki on antamassaan selvityksessä ilmoittanut, että tiedotteessa oleva virhe on korjattu kouluun ilmoittautumisen yhteydessä ja että jatkossa uskonnon ja elämäntutkimustiedon opetusta koskevat tiedot tulevat olemaan oikein myös kaupungin antamissa tiedotteissa.

Edellä esitetyn johdosta tämä asia ei anna aiheutta enempää toimenpiteisiin.

Seinäjoen kaupungin menettely

Länsi-Suomen lääninhallitus on yhtynyt kantelijan käsitykseen siinä, että Seinäjoen kaupungin käyttämä ilmoittautumislomake kouluun ei ole lainmukainen, koska siinä on maininta, että uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumattomalle tai muuhun kuin evankelis-luterilaiseen tai ortodoksikirkkoon kuuluvalle lapselle järjestetään elämäkatsomustiedon tai oman uskontokunnan mukaista uskonnon opetusta vain, jos huoltaja tekee asiasta esityksen. Muussa tapauksessa lapselle opetetaan lomakkeen mukaan evankelis-luterilaista uskontoa. Lääninhallituksen käsityksen mukaan oppilaan sijoittaminen automaattisesti evankelis-luterilaisen uskonnon opetukseen edellä kerrotulla tavalla on vastoin lakia. Yhdyn tähän käsitykseen.

Seinäjoen kaupungin selvityksestä ilmenee, että elämäkatsomustiedon opetukseen ilmoittautuneet oppilaat eivät aina jatkakaan opiskeluaan kevätlukukaudella elämäkatsomustiedon ryhmässä. Lääninhallitus toteaa, että uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomilla on paitsi oikeus myös velvollisuus osallistua elämäkatsomustiedon opetukseen, jos kunta sitä järjestää. Lääninhallitus toteaa, että vaikka kunnalla on siis velvollisuus järjestää elämäkatsomustiedon opetusta vain, jos opetukseen oikeutettuja oppilaita on vähintään kolme, ei siitä voida tehdä johtopäätöstä, että uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomilla olisi oikeus olla osallistumatta elämäkatsomustiedon opetukseen, kun kunta sitä järjestää. Yhdyn lääninhallituksen esittämään tätä koskevaan käsitykseen.

Edellä esitettyyn viitaten totean siis, että Seinäjoen kaupungin koulutuslautakunta menetteli virheellisesti jakaessaan edellä tarkoitettua ilmoittautumislomakkeen.

Länsi-Suomen lääninhallituksen menettely

Lääninhallituksen lausuntoon viitaten totean, että lääninhallituksen laillisuusvalvonta perustui kuntalain 8 §:ään, jonka nojalla lääninhallitus saattoi kantelun perusteella tutkia, oliko kunta menetellyt voimassa olevan lainsäädännön mukaan.

Koska Länsi-Suomen lääninhallitukselle ei oltu Rauman tai Seinäjoen kaupunkien uskonnonopetuksesta tai siitä tiedottamisesta aikaisemmin kanneltu, katson, että lääninhallitus ei olisi voinut puuttua asiaan. Lääninhallitus ei tämän vuoksi laiminlyönyt valvontatehtäviään eikä muutenkaan menetellyt asiassa virheellisesti.

Mitä tulee kantelussa esitettyyn pyyntöön oikeusasiamiehen toimenpiteitä perusopetuksen luokka-asteet kattavan kyselyn järjestämiseksi Rauman ja Seinäjoen kaupunkien opetustoimissa totean, että oikeusasiamies ei voi toimivaltansa puitteissa edellyttää valvonnassa olevia viranomaisia ryhtymään hallintotoimenpiteisiin.

Saatan edellä kohdassa 3.6 esittämäni käsitykset Rauman kaupungin kasvatusta- ja opetuslautakunnan sekä Seinäjoen kaupungin koulutuslautakunnan menettelyn virheellisyydestä näiden lautakuntien tietoon. Tästä tarkoituksessa lähetän lautakunnille jäljennöksen tästä päätöksestä.

Apulaisoikeusasiamies

Jussi Pajuoja

Vanhempi
oikeusasiamiehensihteeri

Henrik Åström